

เทศน์เช้า วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากด อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

หัวใจว่าเหว แล้วทำไมคนต้องหาที่พึ่ง แล้วคิดว่าเป็นที่พึ่ง มหรสพเป็นที่พึ่ง เป็นที่พึ่งไม่ได้หรอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เวลาให้คบเพื่อนที่ดี ที่สุด คือคบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” แต่เราเกิดมาไม่ทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราไม่ได้คบเพื่อน เราจะคบใคร เราก็คต้องคบธรรมะไง

“อานนท์ ! ถ้าเราตายไปแล้ว ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาแทนเรา”

ถ้าธรรมวินัยเป็นศาสดาแทนเรา ธรรมคือความถูกต้อง ความดีงาม พาทำใจให้ มั่นมีเพื่อน ใจเราว่าเหว ใจเราไม่มีที่พึ่ง เราหาที่พึ่ง หาความสุขกัน แล้วหาไม่เจอ ถ้าคบ ธรรมขึ้นมาเห็นใหม่ ให้มีกติกิริยาขึ้นมา ดวงใจนั้นจะไม่หว่าเหว ใจของเราไม่ว่าเหว มั่นมี ที่เกาะ มีที่อบอุ่น ใจมันก็อบอุ่น.. อบอุ่นในธรรมะข้างนอก แล้วเราพยายามทำใจของเรา ให้มันมีธรรมขึ้นมา สัมผัสธรรมขึ้นมา ใจของเราจะอบอุ่นขึ้นมาเรื่อยๆ

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะย่อมคุ้มครอง เราเป็นผู้มีศีล ๕ เราไม่ทำ ผิดศีล ๕ เราทำคุณงามความดีตลอด เราจะทำความผิดไปที่ไหน เราจะมีศัตรูไหม เราจะ ไม่มีศัตรู จะมีใครมาทำลายเรา ไม่มีเลย จะไม่มีใครมาทำลายเรา มาทำให้เราเดือดร้อน เป็นไปไม่ได้เลย ถ้าเราเป็นคนมีศีลมีธรรม เว้นไว้แต่ถ้าไม่มีแล้ว

คนทำดีถึงว่า ทำดีได้ดีมีที่ไหน เขาว่าอย่างนั้น คนทำดีทำไมมันมีความเดือดร้อน ความเดือดร้อนนั้นนะ กรรมเก่า ! กรรมเก่าเห็นใหม่ ที่ยกให้กรรม ถ้าปฏิเสธเรื่องของ กรรมแล้วเราจะว่าอะไรก็ยกให้กรรม มันเป็นกรรมจริงๆ นะ มันเป็นกรรมจริง !

คุณดูอย่างพระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ เป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย สามารถ เหาะเหินเดินฟ้าได้หมดเลย พระอรหันต์จะมีกรรมที่ไหน กรรมที่ว่ามีความบริสุทธิ์ผุด ผ่อง เป็นพระอรหันต์เห็นใหม่

แต่เสร็จแล้ว โจรพยายามจะตามฆ่าพระโมคคัลลานะถึง ๓ หน พระโมคคัลลานะเหาะหนีๆ ถึง ๓ หน แต่เห็นแล้วว่ามันเป็นกรรมเก่า เพราะเคยทำกับแม่ไว้ ถ้าจะหนีก็หนีได้ ถ้าทำนะจะหนีไปอย่างนั้น แต่เป็นเพราะคิดว่าเป็นกรรมเก่า แล้วกรรมเก่าให้ผลมา การให้ผลมา มันให้ผลมหัศจรรย์เห็นไหม

คือว่าในลัทธิศาสนาอื่น เขาอิงฉาในศาสนาพุทธ เขาจะทำลายศาสนาพุทธ เขาต้องทำลายผู้ที่ว่าเป็นกำลังของศาสนา ต้องทำลายพระโมคคัลลานะก่อน แต่กรรมคือเคยทำไว้กับแม่ แต่คนที่มาล้างกรรมเป็นโจร.. เป็นโจรมาทำร้ายตัวเอง ถ้าเป็นกรรมเก่า มันหนีไม่พ้น ถ้าหนีไม่พ้นมันเป็นกรรมเก่า

ทำดีได้คืนะ ทำดีคบเพื่อนที่ดี เราพยายามทำใจขึ้นมา สิ่งนั้นถ้าเราย้อนกลับมา มันให้ผลเป็น ๒ ชั้น ๒ ชั้นคือว่าเราเคยควบคุมเราไม่ได้ เราไม่มีศีลธรรมในหัวใจ พอไม่มีศีลธรรมในหัวใจ เวลาไปทำร้ายแม่ แม่ของตัวเองยังทำร้ายได้เพราะอะไร เพราะว่าความหน้ามืดตามัวไปกับเรื่องของภรรยา มันเป็นไปได้ชั่วครั้งชั่วคราว ศีลธรรมทำให้เราอยู่ในกรอบของระเบียบ อยู่ในกรอบของศีลของธรรม

ถ้าอยู่ในกรอบของศีลธรรม เราจะไม่ทำความชั่ว แต่อันนี้มันทำความชั่วไป เพราะว่ามันมีติดบอดไปกับสิ่งนั้น แล้วผลมันจะให้มา อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราคบศีลธรรม ศีลธรรมอยู่ข้างนอก เราไม่ประพฤติปฏิบัติ มันก็ไม่ใช่ของเรา เราไม่ถือศีล ศีลก็ไม่เกิดขึ้นมาจากเรา เราถือศีล ศีลเกิดขึ้นมาจากเรา เกิดขึ้นมาจากข้างนอก แล้วเกิดขึ้นจากภายใน แล้วเราจะควบคุมตัวเราเอง

ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม แล้วจะมีความสุขของเราเพราะอะไร เพราะจะมีความองอาจกล้าหาญ จะเข้าสังคมไหนก็ได้ จะเข้าสังคมใดเราจะไม่ตื่นในสังคมนั้น เพราะอะไร เพราะมือของเราบริสุทธิ์ มือของเราไม่มีแผล เราจะจับไปในยาพิษ ในอะไรขึ้นมา มันก็ไม่เข้า ถ้ามือเรามีแผล เราจับยาพิษ จับอะไร มันจะเข้าแผลของเรา

อันนี้ก็เหมือนกัน เรามีศีลมีธรรมบริสุทธิ์ผุดผ่องของเราขึ้นมา อบอุ่นจากภายนอกเข้ามา แล้วปฏิบัติธรรมขึ้นมา พยายามทำความสงบของใจ ให้หาที่พึ่งให้ได้ ให้หาความอบอุ่นจากภายใน ถ้าหาความอบอุ่นจากภายใน นี่เป็นปัจจัยจัดตั้ง รู้จำเพาะตน รู้

ในหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้นจะมีความสุขในหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้นจะมีความสุข
พึงพาอาศัยใจดวงนั้น

แต่ ! แต่มันทำได้ยากเพราะอะไร เพราะสิ่งอย่างนี้มันเป็นเรื่องของกิเลส มันเป็น
การจับกิเลสเห็นไหม จับกิเลสให้อยู่ในความสงบเรียบร้อย เป็นไปไม่ได้เลย ! เด็กจะให้
มันอยู่ในความสงบเรียบร้อย มันเป็นภาษาของเด็ก เด็กต้องเล่นไปตามภาษาของเขา

กิเลสในหัวใจของเราก็เหมือนกัน มันต้องติดคั่นในหัวใจของเรา มันต้องมีความ
ต้องการ มีความทะยานอยาก มีความพอใจ มีสิ่งใดกระทบมันแล้วมันจะพยายามหาสิ่ง
นั้น แล้วเราจะทำความสงบของใจ มันลำบากๆ ตรงนี้ มันยากๆ ตรงที่ว่ากิเลสในหัวใจ
เรามันต้องการ มันแสวงหา แล้วมันติดคั่นเข้าไป แล้วเราจะทำความสงบของใจเข้าไป

ความสงบของใจ เห็นไหม เริ่มต้นธรรมะเป็นของขี้มามา เป็นของข้างนอก เป็น
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราพยายามรำลึกถึง พุทธานุสสติ ธรรมานุสสติ
สังฆานุสสติเห็นไหม กรรมฐาน ๔๐ ห้อง กรรมฐาน ! ฐานของการงาน งานคืองานของ
ใจ ถ้าทำงานของใจ เป็นคนถึงมีคุณค่า คนมีคุณค่าทำใจของตัวเองให้สงบ ทำใจของเรา
ให้ตั้งมั่น

ถ้าใจของเราตั้งมั่นขึ้นมาได้เราทำงานอันละเอียดอ่อน คนที่ว่าเขาถ่อมเนื้อถ่อมตัว
เขามองแต่สิ่งข้างนอก อาศัยสิ่งที่พึ่ง อาศัยมหรสพสมโภช อาศัยวัตถุเป็นที่พึ่ง.. เป็นที่
พึ่งคิดว่ามันจะมีความสุข ใจ ความคาดหวังเห็นไหม มีต้นหาความทะยานอยากขึ้นมา
จะให้แต่ความทุกข์ยากกับใจ ต้นหาความทะยานอยากขึ้นมา อยากแล้วไม่สมหวัง มันมี
ความต้องการนะ

ถ้ามันสมหวัง ! มันสมหวังหาขึ้นมาแล้ว มันก็ไม่สมหวังกับใจหรอก กิเลสไม่
พอใจ ถ้าเราได้ขึ้นมาบ่อยครั้งเข้า สิ่งใดทั้งหลายถ้าทำบ่อยเข้ามันจะเคยชิน ความเคยชิน
ขึ้นมามันก็ต้องหาสิ่งที่ว่ามหัศจรรย์ยิ่งกว่าสิ่งนั้นขึ้นไป ความมหัศจรรย์ยิ่งกว่าสิ่งนั้นนะ
มันต้องทุกข์ยากมากขึ้นไป นั่นนะมันทุกข์ ๒ ชั้น ทุกข์ตอนแสวงหาหนึ่ง แล้วเอา
มาแล้วได้ใช้ประโยชน์มันหรือไม่ใช้ประโยชน์มันอีกหนึ่ง แล้วมันก็เป็นอย่างนั้น
ตลอดไป

ความคิดของโลกเขา เขาแสวงหา เขาหาที่พึ่งกันแบบนั้น เขาคิดว่าสิ่งนั้นเป็นความสุข เขาแสวงหาสิ่งนั้น แต่เราไม่แสวงหากับเขา เราแสวงหาใจของเราเอง ถ้าเราควบคุมใจเราเองได้ คบธรรม ! คบกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คบธรรมของเราเอง เราทำธรรมขึ้นมาในหัวใจนะ สมาธิธรรม ถ้าทำความสงบของใจขึ้นมา ใจเราตั้งมั่นขึ้นมา มันจะมีความอบอุ่นของใจ ความอบอุ่นของใจก็มีความกล้าหาญของใจ มันมีความสุขไปพร้อม

ถ้าทำใจของเราสงบได้จะมีความสุขไปพร้อม นั่นนะเราหาสิ่งที่เป็นนามธรรม แต่เราสร้างขึ้นมาเป็นรูปธรรมได้ เป็นความจับต้องของใจ ใจมันสัมผัสเอง มันรู้เองเห็นเอง พอใจเป็นแบบนี้ละ ใจแต่ก่อนนั้นมันมีอำนาจเหนือเรา

เราคิดสิ่งใดแล้ว เราต้องการสิ่งใด เราต้องวิ่งตามมันไป พอคิดแล้วก็มีการกระทำ สิ่งที่มีมันจะกระทำได้ต้องมีความคิดขึ้นมาก่อน ความคิดความกังวลขึ้นมา แล้วมันก็ออกมาเป็นรูปธรรมขึ้นมาออกไปนี้ แต่ก่อนนี้เราเป็นข้าของเขา เราเป็นทาสของความคิด

เราทำความสงบของใจขึ้นมา ด้วยอำนาจของธรรม ใจมันสงบเข้ามาเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา เป็นชั้นเป็นตอนเห็นใหม่ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ ความสงบของใจนะมันจะละเอียดอ่อนเข้าไป... ละเอียดอ่อนเข้าไป ความสุขมันจะมากขึ้นขนาดไหนก็แล้วแต่มากขึ้นเข้าไป

เราเอาความถูกต้องอันนั้น เราพยายามหาสิ่งนี้ หาสิ่งนั้นหาได้ง่ายๆ นะ ไม่ต้องใช้เงินทอง ไม่ต้องใช้ทุกอย่าง แค่ทำความสงบของใจ สิ่งต่างๆ ถ้าเราจะหาความสุขทางโลกนะ เราต้องใช้เงินทองแล้วเสียเงินเสียทอง เสียทุกอย่าง เสียทั้งพลังงานออกไป

อันนี้เราปฏิบัติอย่างเดียว เราเสียแต่พลังงานของเรา เสียแต่พลังงานที่ว่า ถ้ามันทำให้สงบขึ้นมา มันเสียแต่กำลังของเราเท่านั้นเอง แต่ถ้ามันสงบขึ้นมา กำลังใจมันเกิดขึ้นมาในหัวใจขึ้นมา นั่นละทำความสงบของใจ ไม่ต้องไปหาที่ว่าสิ่งต่างๆ จะมีความสุขได้

เราต้องมีการแลกเปลี่ยน สิ่งนี้เราก็แลกเปลี่ยนด้วยความศรัทธาของเรา แลกเปลี่ยนด้วยหัวใจของเรา แล้วมันแลกเปลี่ยนขึ้นมา สิ่งที่เขาแลกเปลี่ยนขึ้นมา มันได้ขึ้นมา แต่การประพฤติปฏิบัติ มันไม่ใช่แลกเปลี่ยนแล้วมันจะได้ มันต้องทำสมควรแก่ธรรม ทำที่แรกมันไม่สมควรแก่ธรรม เพราะมันต้องการ มันคิดค้น

ความคิด ! เวลาเราคิดเรื่อง โลก เราก็มีความ โลก มีความทะยานอยาก มีความต้องการมาก เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกัน เราก็คาดหมาย ต้องเป็นแบบนั้น ต้องทำได้อย่างนั้น เราก็ทำได้ ส่วนใหญ่คิดมานี้ ก็อธิบาย แล้วพยายามศึกษาเล่าเรียนว่าทำได้ ตัวเองพอจะทำได้ แต่พอทำแล้วมันไม่ได้ เพราะอะไร มันไม่ได้เพราะว่าเราไม่เคยฝึกหัด เพราะเราทำมาน้อย เพราะเราไม่มีความตั้งใจ เพราะเราไม่มีความตั้งใจ

เรามีความตั้งใจ มีความตั้งใจ เราต้องทำได้ ถ้าเราทำได้ขึ้นมา มันเห็นความเห็นของเราจากภายใน เป็นความจับต้องได้จากภายใน ไม่ต้องไปทูลถามใคร ไม่ต้องถามใครว่าสิ่งนั้นมีหรือไม่มี มันจะสัมผัสกับใจ ใจสัมผัสกับธรรมอันนี้ ฟังได้อย่างนี้ คบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คบมาจากภายนอก ชักนำไปให้ทำแต่คุณงามความดี ทำแต่สิ่งที่ดี แล้วจะทำคุณงามความดีจากภายใน

ทาน ศีล ภาวนา มีทานก็ให้เพื่อเป็นคุณค่าการตอบแทนกัน อันนี้เป็นบุญกุศล ! เป็นบุญกุศลที่ว่ามันเป็นพลังขับเคลื่อนที่มันหมดไป เช่น เราทำคุณงามความดีขึ้นมา เราทำคุณงามความดีมาก แล้วเราตายไป จิตเรานี้มันมีคุณงามความดีฝังไปกับใจ มันเกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นอินทร์ เป็นพรหม ก็แล้วแต่ เสร็จแล้วมันก็หมดไป พลังอันนี้มันใช้หมดนะ มันเป็นอมิส สิ่งที่เป็นอมิสมันเป็นวัตถุอันหนึ่ง

อารมณ์ของใจก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง สามารถเลาะอารมณ์ของใจออกจากใจได้ ให้ใจตั้งมั่นขึ้นมา อารมณ์ของใจเป็นอมิส เป็นสิ่งที่แนบไปกับใจ แต่ถ้าเราทำคุณงามความดีขึ้นมา มันเป็นเรื่องของใจ มันเข้าถึงใจ

สมาธิธรรมก็เหมือนกัน แต่เราวิปัสสนาขึ้นมา ถ้าวิปัสสนาขึ้นไป ชำระกิเลสออกไปจากใจ กิเลสที่มันติดในใจนั้นนะ ในใจมันติดมัน ไม่สามารถเอาชนะมันได้

แต่ถ้าเรามีธรรมขึ้นไป มันอึดขึ้นมาแล้วมันมีโอกาสขึ้นมา อึดธรรมแล้วมันมีโอกาสปฏิบัติ โอกาสในการวิปัสสนา ถ้ามันไม่อึดมันติดคั้น มันเป็นเรื่องของโลกเหมือนกัน คนหิว คนแสวงหาต้องหาแต่สิ่งที่ว่า มันไขว่คว้าเอาตามอำนาจของมัน ไขว่คว้าเอาตามที่ว่าสิ่งใดจับต้องได้ มันจะไขว่คว้าไปหมด แต่ถ้าเป็นธรรมมันจะแยกแยะว่า สิ่งนี้ไม่ดี สิ่งนี้ไม่ควรทำ จะมีการแยกออกไป... แยกออกไป

ถ้าจิตมันสงบ มันตั้งมั่น แล้วมันจะมีสิ่งนี้ขึ้นมา มันก็ทำวิปัสสนาได้ ถ้าทำวิปัสสนาได้ นั่นละสมบัติอันนี้มันไม่ใช่อามิส สมบัติอันนี้มันแนบไปกับใจ สมบัติอันนี้มันเป็นสิ่งที่ว่าอยู่กับใจ แล้วมันจะไปกับใจ จนเป็นพระอรหันต์ จนไม่เกิดไม่ตายได้ เป็นในใจดวงนั้น ใจดวงนั้นสัมผัสขึ้นมา พึงอย่างนี้ สัมผัสธรรมอย่างนี้ สัมผัสในหัวใจ แล้วเป็นไปได้

ในศาสนาพุทธสอนถึงการหลุดพ้น สอนถึงการสิ้นสุดในความทุกข์ ทุกข์นี้จะไม่ทุกข์กับมันอีกเลย พ้นจากความทุกข์ไปได้ แต่ถ้าเราแสวงหาทางโลก หรือว่าเราพึงทางโลก มันว่า “มีสุข” สุขนั้นคือทุกข์เงาใจไป แล้วก็มี ความพอใจก็ว่าเป็นสุข

ถ้าเราแสวงหาสิ่งใดมา เราว่าเป็นความสุข คนที่เขาไม่ชอบ เขาว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไร้ค่า สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีคุณค่าเลย เราแสวงหามาแล้วเราเหนื่อยเปล่า แล้วเราไม่ได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา

แต่คนที่มีความพอใจ คนที่รักของสิ่งนั้นจะว่ามีความสุขกับสิ่งนั้น สุขกับอามิส สิ่งที่ได้ผลประโยชน์ขึ้นมาแล้วจะมีความสุข ถ้าได้ผลประโยชน์ ได้มาตามความต้องการของใจจะมีความสุข สุขของเขาก็สุขเป็นอามิสชั่วคราว สุขเพื่อจะทุกข์ต่อไป !

แต่ถ้าธรรมชำระกิเลสออกไปแล้ว มันไม่มีความทุกข์เข้ามาถึงใจดวงนั้นได้ แต่มันกระทบกระเทือนกับขันธได้

อย่างเช่น พระโมคคัลลานะ เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้วโดนทุบขึ้นมาเนะ มันทุบร่างกายแตกไป ต้องตายไป แต่หัวใจรวบรวมร่างกายนั้นขึ้นไป ด้วยฤทธิ์ของพระโมคคัลลานะ ไปลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน ว่าจะปรินิพพาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า

“ขอให้สมควรกับเวลาของเธอเถิด !”

นั่นนะกราบลาเสร็จแล้วกลับมาถึงที่เก่านะ มาคลายฤทธิ์ออก สิ่งที่เป็นฤทธิ์ที่
เหาะไปหาพระพุทธเจ้ากลับมาแล้วคลายออกไป ทิ้งออกไป นั่นนะมันมีกระทบได้ด้วย
ความรู้สึก กระทบได้ด้วยธาตุขันธ์ กระทบได้ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เคย
ป่วยไข้ ให้หมอชีวกรักษา มันกระทบได้แต่สิ่งภายนอก แต่ไม่สามารถกระทบกับหัวใจ
ดวงนั้น

สุขอันนี้ไม่มีการแปรสภาพ มันจะสุขไปในหัวใจตลอดไป นั่นละคบองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าจากธรรมข้างนอก แล้วประพฤติปฏิบัติมาจากครูบาอาจารย์ ชี้นำ
ขึ้นมา จนทำได้เป็นหลักของตัวเองขึ้นมา มันจะเป็นที่พึงพอใจ ใจอย่างนี้ถึงจะเป็นที่
พึงได้จริง ไม่ได้พึงจากข้างนอก เอวัง